

**Hur vill
du utveckla
centrala
Danderyd?**

Centrala Danderyd

Dialog om centrala Danderyd
Resultat från dialogaktiviteter 2015

Dialog om centrala Danderyd

kommunens projektgruppen har bestått av:

David Grind, exploateringschef, Danderyd kommun

Annika Alm, planeringschef, Danderyd kommun

Jamal Esfahani, stadsarkitekt Danderyd kommun

Sofie Enander, anläggningschef, Danderyd kommun

Jonas Frejd, trafikplanerare, Danderyd kommun

Jonas Qvarfordt, miljöstrateg, Danderyd kommun

Jan-Erik Alenbrand, Kommunikationschef / Näringslivschef, Danderyd kommun

Övriga projektmedlemmar:

Åsa Lindgren, Sweco

Emma andersson, Sweco

Adam Sjödin, Sweco

Merete Boland, Sweco

Maria Djurskog, kommunikatör, Danderyd kommun

Marie Alexandersson, webbstrateg, Danderyd kommun

Susanna Abramowicz, webbredaktör, Danderyd kommun

Danderyd i Mars 2016

Innehåll

Hur ska centrala Danderyd utvecklas?	6
Vad händer i regionen?	7
Projektets olika delar	8
Dialogen	9
Genomförda aktiviteter	11
Dialogresultat	13
Nulägesbeskrivning	13
Förslag och idéer om framtiden	20
Frågor att arbeta vidare med	26
Fortsatt process	27
Bilagor	28
Bilaga 1: Sammanställning av dialogstarten för utveckling centrala Danderyd, 9-10 maj	
Bilaga 2: Dokumentation gåturer och cykelturer	
Bilaga 3: Sammanställning av öppet samtal (open space) 30 maj 2015	
Bilaga 4: Exempel på genomförda aktiviteter 2015	
Bilaga 5: Enkät om centrala Danderyd	
Bilaga 6: Resultatet från dialogaktiviteter med kommunens skolor	
Bilaga 7: Sammanställning av referensgruppträff 1 + 2	

Dialogens sammanfattande slutsatser

Följande slutsatser har kommit fram under dialogen om centrala Danderyd:

Lägg E18 i tunnel

Majoriteten av dialogdeltagarna är positiva till att lägga en större del av E18 i tunnel. Detta framkommer både i enkäten om centrala Danderyd och i samtal med deltagare på referensgruppen.

Områden med olika karaktär och känsla

Dialogdeltagarna föreslår att olika områden i centrala Danderyd får olika karaktär och känsla. Om Mörby Centrum blir ett nav för stadsmässighet och olika urbana verksamheter, kan exempelvis området vid Rinkebyskogen bli ett barn- och familjevänligt bostadsområde. Överlag ska det finnas en rik variation på bostadstyper och boendeformer i centrala Danderyd.

Mer stadsmässighet i centrala Danderyd

Dialogdeltagarna efterfrågar mer stadsmässighet i framtidens centrala Danderyd där det ska vara möjligt att äta på restaurang, gå på teater och fika på små caféer.

Högt ibland och lågt ibland

Många är måna om att bevara känslan av villastaden, samtidigt som det finns ett stort behov av nya bostäder, verksamheter och service. I referensgruppen, som har jobbat med olika scenarier för centrala Danderyd, har det framkommit önskemål att bygga högt ibland och lågt ibland.

Det gröna ska alltid finnas närvarande

När dialogdeltagarna får beskriva framtidens centrala Danderyd med tre ord är "grönt" det överlägset mest förekommande ordet. Dialogdeltagarna har lämnat ett flertal förslag om hur det gröna kan vara närvarande. Bland annat genom vertikal fasadodling, växtlighet på tak, lummiga stadsgator, gröna alléer eller genom utsmyckade dagvattenanordningar, så kallade biofilter.

Länka samman med hjälp av hållbara kommunikationer

Ett flertal av dialogdeltagarna menar att Danderyd är en kommun där det mesta är utspritt och att E18 delar kommunen i två delar. Förbättrade kommunikationer skulle kunna länka samman kommunen.

Hur ska centrala Danderyd utvecklas?

Stockholm växer och E18 som går rakt genom Danderyd är en viktig trafikled för en växande Stockholmsregion. Med ökad trafik ökar bullret och spridningen av hälsofarliga partiklar. Dessutom klyver E18 Danderyd mitt itu och har blivit en barriär som går genom centrala Danderyd.

Men istället för att se E18 enbart som ett problem, finns en möjlighet till utveckling. Centrala Danderyd, med sin närhet till kollektivtrafik, skulle kunna bli en mötesplats för människor, istället för att bara vara en knutpunkt för trafik. Förutom att skapa möjligheter för nya bostäder, kan vi skapa förutsättningar för nya torg, kulturhus, affärer och företag.

Utvecklingen av centrala Danderyd är den största förändring som Danderyds kommun har initierat i modern tid. Kommunen har därför genomfört en ambitiös dialog med medborgarna i syfte att ta reda på hur de som bor och verkar i kommunen vill utveckla centrala Danderyd.

Under våren 2015 var fokus i dialogen på hur de som lever och verkar i Danderyd ser området och kommunen idag. Vad ansågs viktigt att bevara, och vad borde utvecklas. Under hösten 2015 var fokus istället på hur området skulle kunna utvecklas i framtiden, detta med stöd i de diskussioner och frågeställningar som uppkommit under vårens dialog.

Detta arbete har skett i nära samarbete med en liknande process som genomförts parallellt med kommunens politiker och tjänstemän, grannkommuner och regionala aktörer.

Allt detta har genomförts för att skapa gemensam vision, goda idéer och konkreta förslag som kan ligga till grund till ett program för en fördjupad översiktsplan för centrala Danderyd.

Vad händer i regionen?

Stockholmsregionen växer och en befolkningsökning motsvarande ett Göteborg förväntas till 2030. Danderyd ligger centralt i regionen och har en utvecklingspotential som har uppmärksammats bland annat genom Stockholms regionala utvecklingsplan (RUF 2010) och visionen för Stockholm Nordost. Kraftfulla infrastrukturessatsningar i de norra kommunerna är avgörande för att kunna fullfölja utbyggnadsplanerna enligt RUF 2010 och Danderyd har länge arbetat för en utbyggnad av tunnelbanan till Täby Centrum/Arninge.

I kommunens förslag till översiktsplan 2030 utpekades ett utvecklingsområde kring E18-stråket. Om E18 tunnelförläggs bidrar det till att skapa en mer hälsosam miljö med mindre buller och lägre partikelhalter samtidigt som det innebär att frigjord markyta kan användas till stadsutveckling.

En omständighet som till viss del påverkat dialogarbetet är Danderyds intresseanmälan att delta i Sverigeförhandlingen. Kortfattat handlar Sverigeförhandlingen i Stockholmsregionen om att undersöka hur en utbyggnad av kollektivtrafiken kan skapa olika typer av nyttor tex bostadsnytta. Syftet med Danderyds medverkan i Sverigeförhandlingen är till exempel att få till stånd en förlängning av tunnelbanans gula linje med en ny station i norra Danderyd. Det senaste beskedet från Sverigeförhandlingen är dock att det är mer troligt att en förlängning av Roslagsbanan kommer att ske, än en utbyggnad av tunnelbanans gula linje från Danderyd till Täby.

MED CENTRALA DANDERYD AVSES DE OMRÅDEN I DANDERYD SOM LIGGER LÄNGS E18-STRÅKET, FRÅN STOCKSUNDSBRON FRAM TILL STRAX NORR OM MÖRBY CENTRUM.

Projektets olika delar

Nedan beskrivs olika projekt som har genomförts inom ramen för utvecklingen av centrala Danderyd.

Program

Programmets syfte är att peka ut och belysa strategiska utvecklingsfrågor för centrala Danderyd. Programmet kan ses som en viljeinriktning och redovisning av möjligheter och konsekvenser. Ett väl genomarbetat program ger förutsättningar för att skapa en samsyn kring viktiga frågor och ett bättre samarbete mellan berörda parter i den fortsatta planeringen.

Åtgärdsvalsstudie (ÅVS)

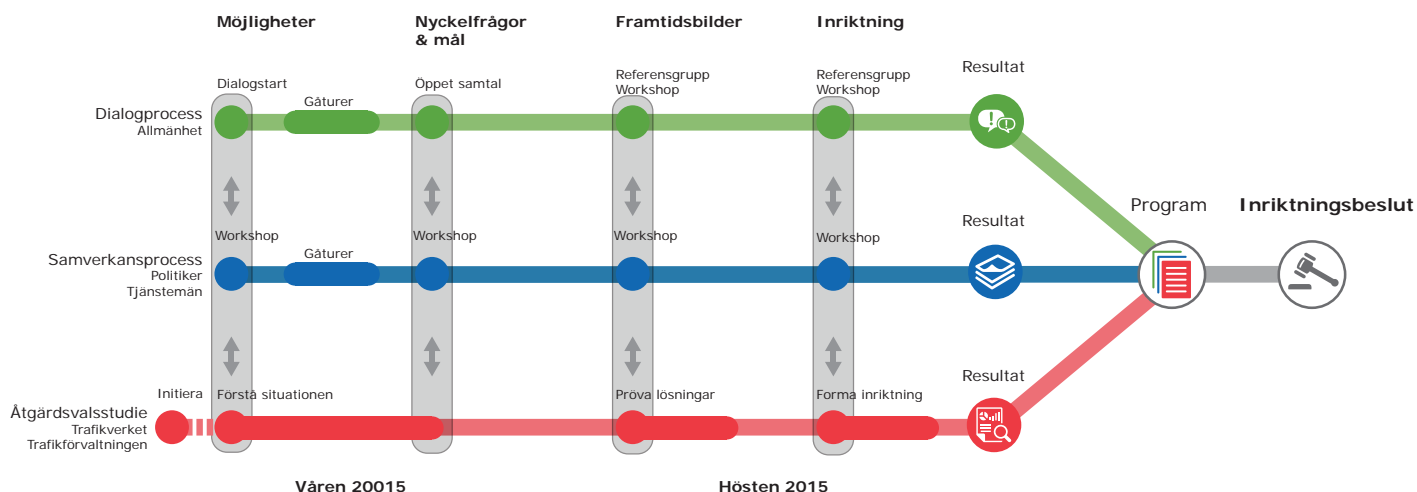
Parallellt med kommunens arbete med programmet har Trafikverket arbetat med en åtgärdsvalsstudie för området kring E18 i Danderyd. En ÅVS är första steget i planeringsprocessen för vägprojekt. I en ÅVS utreds allt från små åtgärder tex, bullerplank och beteendefrågor till stora åtgärder som att bygga nytt. Analysen innehåller även en uppskattning av kostnader, effekter och konsekvenser.

Dialog

För att ta del av medborgarnas tankar och idéer för ett framtida centrala Danderyd har dialog genomförts under 2015. Dessutom ger dialogen ett bättre beslutsunderlag för politikerna. Dialogen påbörjades 9-10 maj 2015 och pågick under hela året. Ett flertal aktiviteter har genomförts. Dessa aktiviteter beskrivs i detalj senare i rapporten.

Samverkan

Kommunens politiker och tjänstemän, samt grannkommuner och regionala aktörer, har deltagit i fyra workshops. Tre workshops under 2015 och en workshop under 2016. Syftet har varit att diskutera den övergripande frågan om E18 ska tunnelförläggas och i så fall i vilken omfattning.

Dialogen

Centrala frågor

Fokus i dialogen har varit att skapa en bild av vilka värden som finns i centrala Danderyd idag, samt hur de som bor och verkar i kommunen vill att området ska utvecklas i framtiden. Den övergripande frågan i dialogen har varit: Hur kan vi skapa en tystare miljö med renare luft längs E18-stråket och samtidigt utveckla centrala Danderyd på bästa sätt? Utöver denna fråga har det funnits ett antal delfrågor som har varit vägledande i dialogarbetet:

Vilka platser i centrala Danderyd är bra, och vilka kan bli bättre?

Vilken identitet har centrala Danderyd idag och vad är viktigt att ta med i framtiden?

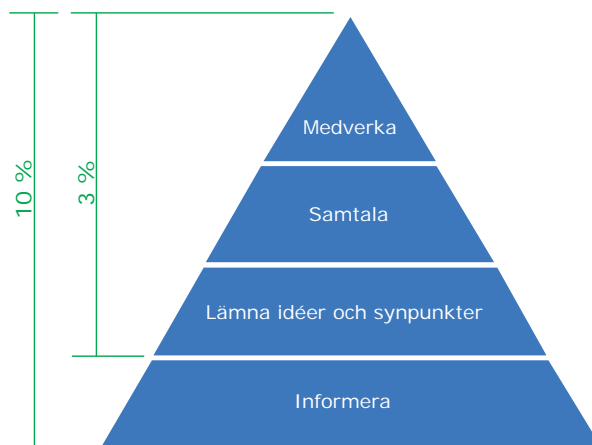
Vilken inställning har de som bor och verkar i kommunen till att lägga delar av E18 i tunnel?

Om delar av E18 läggs i tunnel – vad ska vi då göra med den mark som frigörs?

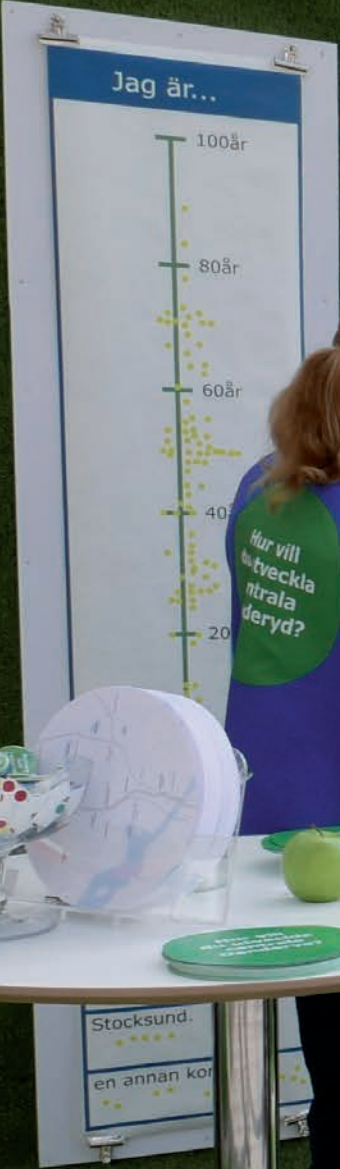
Dialogens deltagande

Målet för dialogen var att ca tio procent av de som lever och verkar i kommunen ska vara informerade om dialogen, och att tre procent ska visa engagemang genom att lämna idéer, samtala eller medverka i dialogens aktiviteter. Informationsspridning om dialogen har framförallt skett med hjälp av kommunens tidning Danderydsaktuellt, hemsidan www.centraladanderyd.se, samt en vepa i Mörby centrum. Utifrån andelen läsare av DanderydsAktuellt, samt antalet unika besökare på hemsidan, antar vi att målet om andelen informerade är uppnått. Även andelen som lämnat synpunkter eller medverkat i dialogen överstiger målvärdet. Under 2015 har sammantaget över 1000 personer engagerat sig i dialogen. 558 personer har svarat på enkäten, ca 300 skolelever har medverkat och ca 40 personer har engagerats sig i referensgruppen. En översikt av hur många som deltagit i dialogens olika aktiviteter finns i illustrationen på sid 12.

DIALOGTRAPPAN: DEN SÅ KALLADE DIALOGTRAPPAN ÄR ETT BRA SÄTT ATT ILLUSTRERA OLIKA GRADER AV INFLYTANDE I EN MEDBORGARDIALOG. DEN LÄGSTA GRADEN, "INFORMERA", INNEBÄR ATT MEDBORGARNA GES INFORMATION OM PROJEKTET I FRÅGA. DEN HÖGSTA GRADEN, "MEDVERKA", INNEBÄR EN MER AKTIV ROLL I DIALOGEN. I DIALOGEN OM CENTRALA DANDERYD HAR MÅLET VARIT ATT TÄCKA IN ALLA FYRA NIVÅERNA MEN HJÄLP AV OLIKA TYPER AV INFORMATION OCH DIALOGAKTIVITETER.

Hur vill du utveckla centrala Danderyd? Prata med oss!

Genomförda aktiviteter

För att nå ut till så många som möjligt, och nå olika grupper i samhället, har dialogen bestått av ett antal olika aktiviteter. Dessa beskrivs kortfattat nedan:

Dialogstart vid Mörby Centrum

Dialogen om utvecklingen av centrala Danderyd startade helgen den 9-10 maj 2015. Uppskattningsvis besökte 250 personer dialogens monter på Norra torget utanför Mörby centrum under de två dagarna.

Gåturer

Under våren 2015 anordnades ett antal gå- och cykelturer där invånare och andra intresserade kunnat bidra med synpunkter och förslag kring hur centrala Danderyd ska utvecklas.

Öppet samtal

Den 30 maj 2015 genomfördes en workshop, inspirerad av metoden "open space", öppet samtal, som går ut på att alla deltagare har möjlighet att bidra med ämnen att diskutera.

www.centraladanderyd.se

I kommunens dialogforum har medborgarna under hösten och vintern haft möjligheten att kommentera och diskutera olika frågor som rör utvecklingen av centrala Danderyd. Hemsidan har även fungerat som en plattform för återkoppling och information.

Information Danderyd och biblioteken

Information om projektet har funnits på kommunens fyra bibliotek samt i Information Danderyd. Det har även funnits en prickkarta på Information Danderyd.

Skoldialog

Kommunens skolor bjöds in till att delta och resultatet blev många olikartade självständiga projekt. Bland annat jobbade en grundskola med att göra filmer, medan några elever på Danderyds gymnasium tog fram egna modeller över området. Under hösten 2015 har det även genomförts platsbesök på de tre gymnasieskolorna i kommunen.

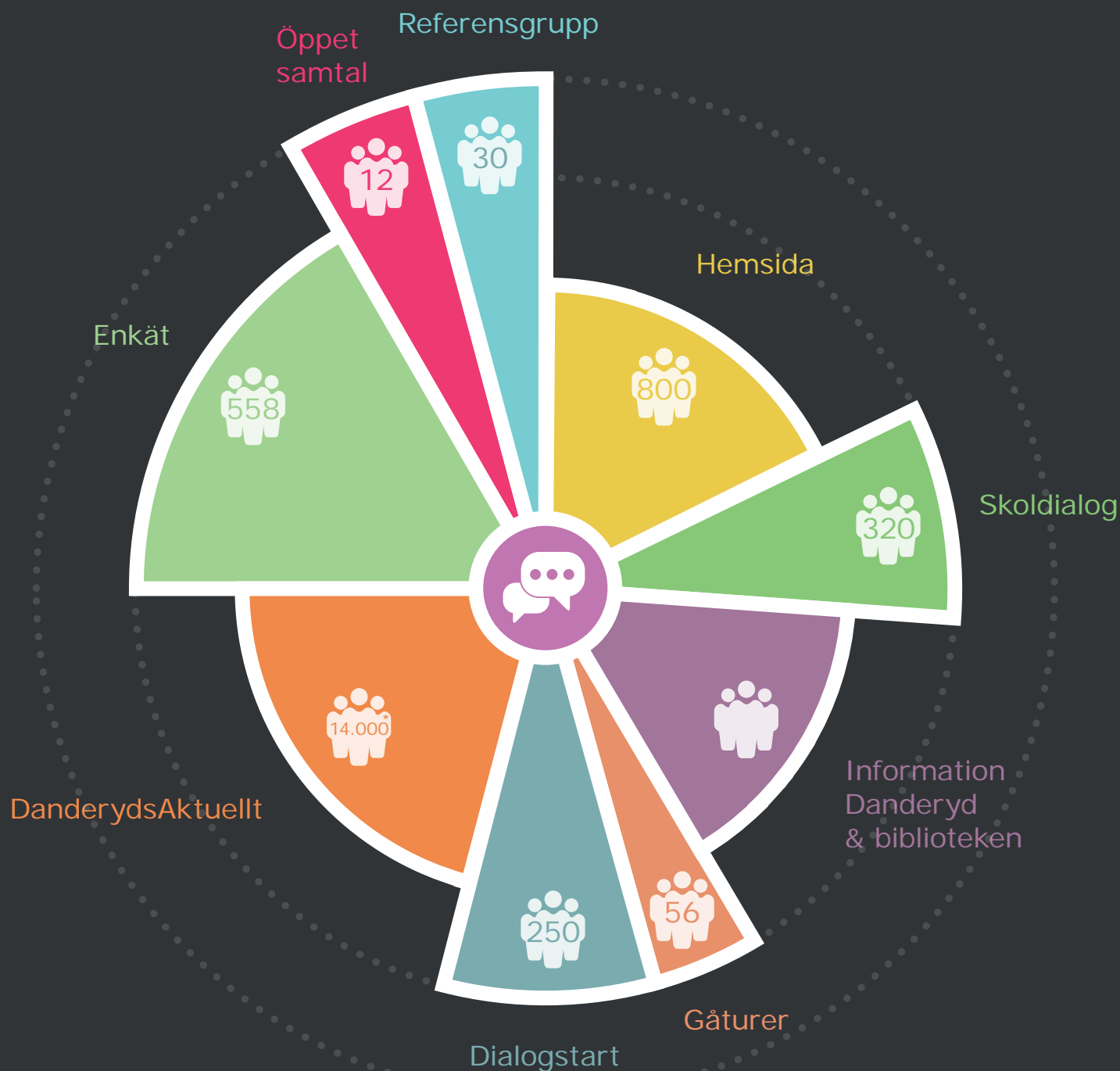
Enkät

En enkätundersökning har funnits tillgänglig på www.centraladanderyd.se. Enkäten bestod av 16 frågor och avslutades med en öppen fråga där det fanns möjlighet att skriva fritt. Sammantaget har 558 personer svarat på enkäten.

Referensgrupp

Intresserade och engagerade personer har under dialogarbetet haft möjlighet att delta i en referensgrupp. Hösten 2015 har två referensgruppsträffar ägt rum. Den första träffen var i oktober och där deltog ca 30 personer. Under detta tillfälle arbetade grupperna med kartor och skissade fram förslag på hur centrala Danderyd kan utvecklas. På den andra träffen, som genomfördes i december, deltog ca 20 personer. Under detta tillfälle arbetade grupperna med att ta fram så kallade moodboards/bildcollage över hur centrala Danderyd skulle kunna kännas i framtiden.

Dialogöversikt Centrala Danderyd

* DanderydsAktuellt skickas ut till ca 14.000 hushåll och 1000 företag

Dialogresultat

Materialet från alla dialogdelarna har sammanställts och analyserats. Resultatet visar en bild av hur de deltagande medborgarna ser på Danderyd idag och hur de vill utveckla centrala Danderyd i framtiden.

Nulägesbeskrivning - så upplevs centrala Danderyd idag

Grönt

Många som varit med i dialogerna uppfattar Danderyd som grönt och tryggt, men med mycket trafik som bullrar och smutsar ner. När dialogdeltagarna har fått beskriva vad centrala Danderyd är idag är det få som beskriver området som grönt. Medborgarna värderar dock det gröna högt och vill bevara de grönytor som finns idag, samt skapa nya i framtiden. Även barn och unga tar upp det gröna som en viktig parameter som gör kommunen bra och fin.

Infrastruktur och trafik

Många dialogdeltagare menar att kommunikationerna idag är bristfälliga. Kollektivtrafiken upplevs som bra när det handlar om tunnelbanan, men busstrafiken får mycket klagomål. Många av eleverna på Danderyds gymnasium tar bussen till skolan som endast går två gånger i timmen och dessutom inte alls är anpassad till skoltiderna. Centrala Danderyd beskrivs av dialogdeltagarna som en trafikplatsmiljö där bilarna och E18 dominerar.

Buller och luft

Det är framförallt trafiken på E18 som står för bullret och den dåliga luften idag. I enkäten om centrala Danderyd svarar hälften av respondenterna att de påverkas av buller varje dag. Boende i kommundelen Danderyd upplever i störst utsträckning att de påverkas av buller från E18 varje dag. Även i Stocksund upplever majoriteten att bullret påverkar en varje dag. Bullret upplevs emellertid inte lika besvärande av boende i Djursholm, Enebyberg och utanför kommunen.

Många skolor i Danderyd ligger i närheten av E18, vilket är något som många av dialogdeltagarna uttrycker en oro inför. Även de skolelever som varit med i dialogen menar att bullret från E18 försämrar skolornas utemiljöer.

Bostäder och exploatering

Ett flertal av deltagarna, både unga och vuxna, menar att det finns för få lägenheter i kommunen. De som finns är dessutom dyra och stora, vilket gör att det för många målgrupper är svårt att bosätta sig i kommunen. Flera ungdomar uttrycker att de gärna skulle bo kvar i kommunen när de flyttar hemifrån men samtidigt säger de att det inte finns några bostäder för dem. Att det är få unga vuxna (18 - 30 år) i kommunen är något som uppmärksammas av dialogdeltagarna.

Målpunkter och service

Mörby centrum är en plats som många medborgare pratat om i dialogen. Mörby centrum uppfattas och värderas olika av olika grupper av människor i kommunen. Ett flertal av de äldre dialogdeltagarna upplever Mörby centrum som trevligt med god service. Många ungdomar åker istället till Täby centrum eftersom de tycker att utbudet i Mörby centrum är dåligt när det kommer till affärer och caféer. Även biograf är något som många av ungdomarna saknar. När dialogdeltagarna får beskriva centrala Danderyd idag är "tråkigt" ett vanligt förekommande ord, och ett flertal menar att det saknas nöje och puls. Många anser att det saknas ett centralt torg där människor kan mötas och umgås.

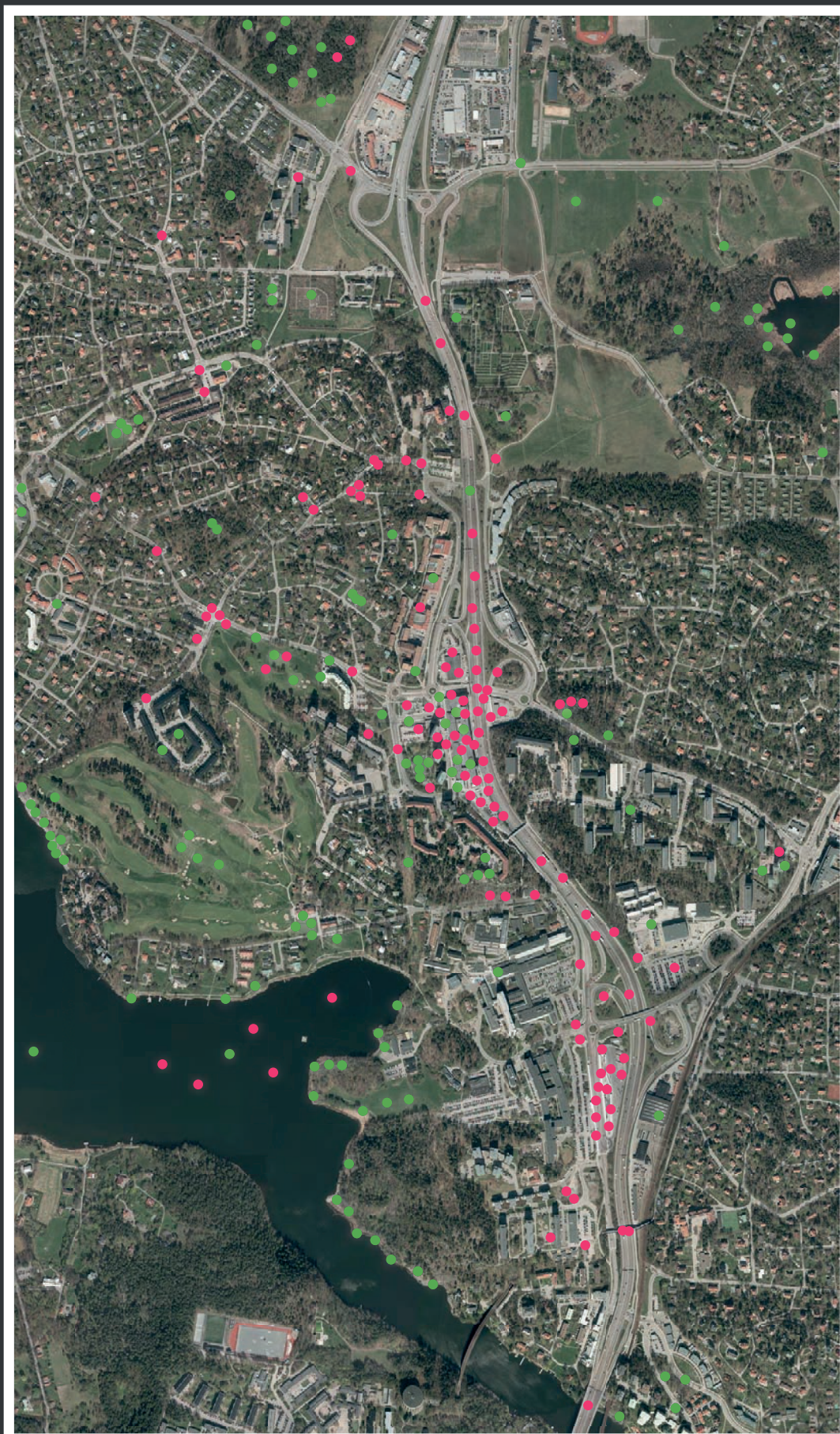
Gå och cykla

De genomförda gå- och cykelturerna visar att gång- och cykelmöjligheterna i kommunen är bristfälliga på många ställen, framförallt när det gäller att tryggt och smidigt kunna passera E18 på många ställen. I framtiden vill medborgarna ha bättre cykelsatser och prioriteringar.

Vad är bra och vad kan bli bättre i centrala Danderyd?

Bra plats Plats som kan förbättras

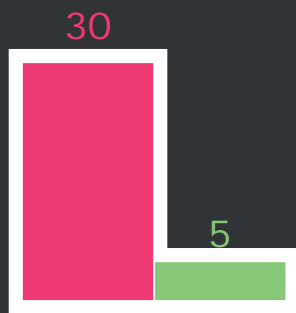
På dialogstarten i Mörby centrum den 9 - 10 maj fick förbipasserande möjlighet att pricka ut en bra plats och en plats som kunde förbättras

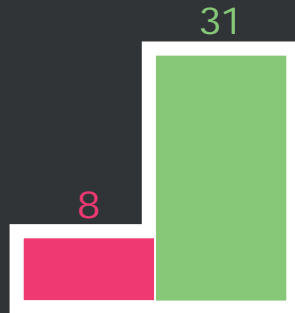
Vad är centrala Danderyd för dig?

Idag | I framtiden

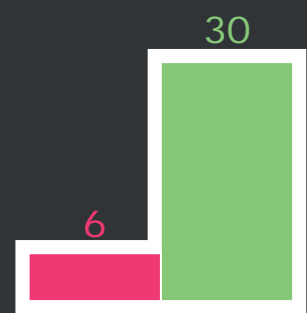
På dialogstarten i Mörby centrum den 9 - 10 maj fick förbipasserande möjlighet att pricka ut vad centrala Danderyd är i dag och vad det bör vara i framtiden

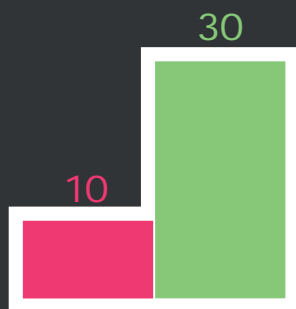
Bil

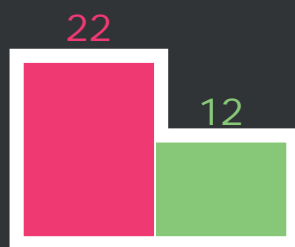
Centrumkänsla

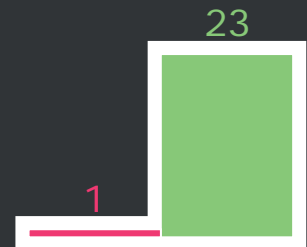
Cykel

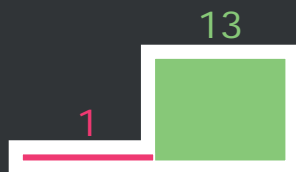
Grönt

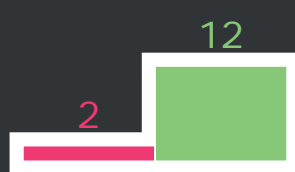
Kollektivtrafik

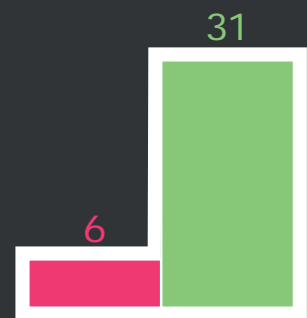
Nöje/Puls

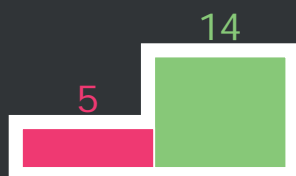
Modernt

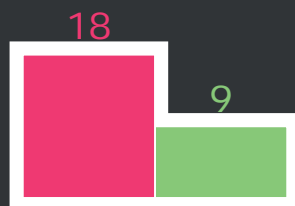
Mångfald

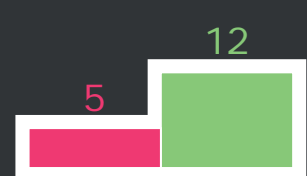
Mötesplats

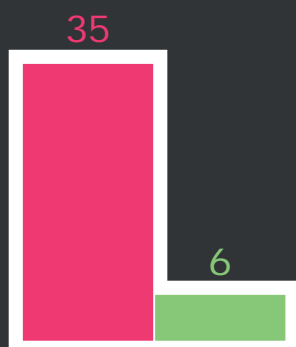
Rekreation

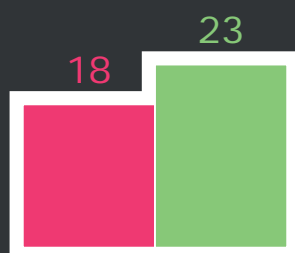
Rofyllt

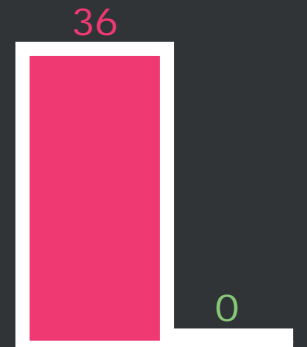
Spännande

Trafikmiljö

Tryggt

Tråkigt

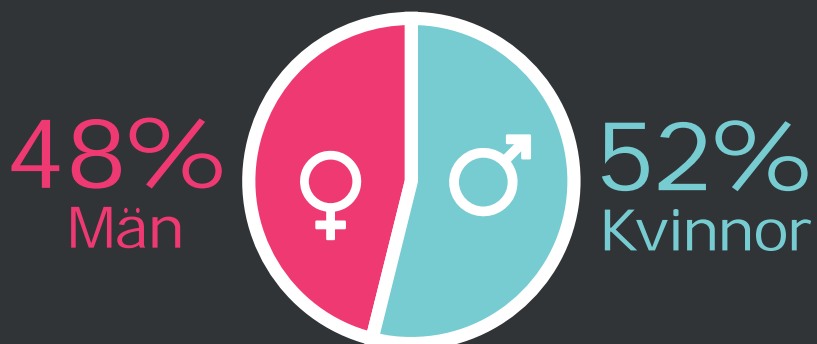

Under dialogstarten i Mörby Centrum fick förbipasserande möjlighet att pricka i vad centrala Danderyd är idag och vad området skulle kunna vara i framtiden.

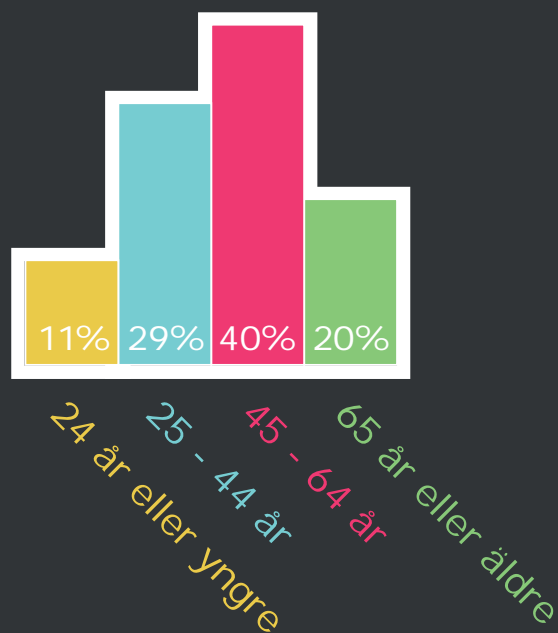
Vilka har svarat på enkäten?

558 st svar

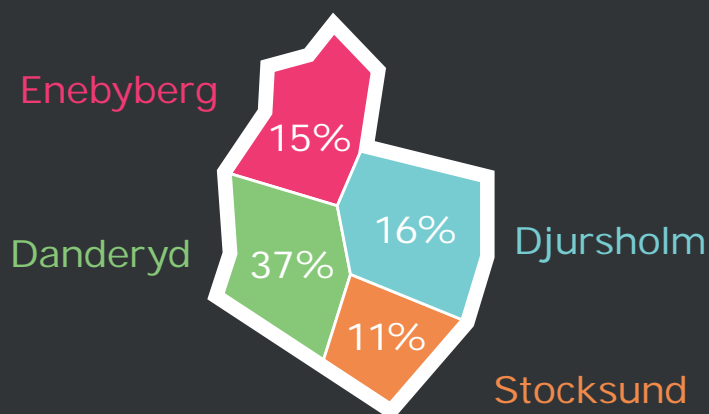
Könsfördelning

Åldersfördelning

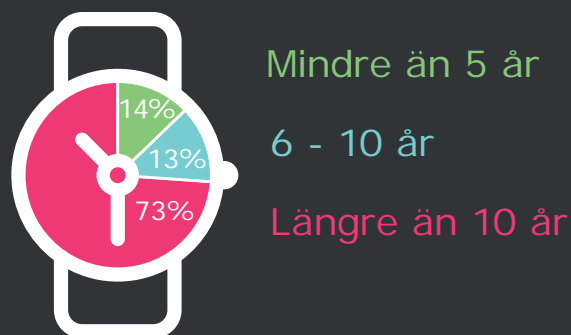

Jag bor i

21% Utanför Danderyd

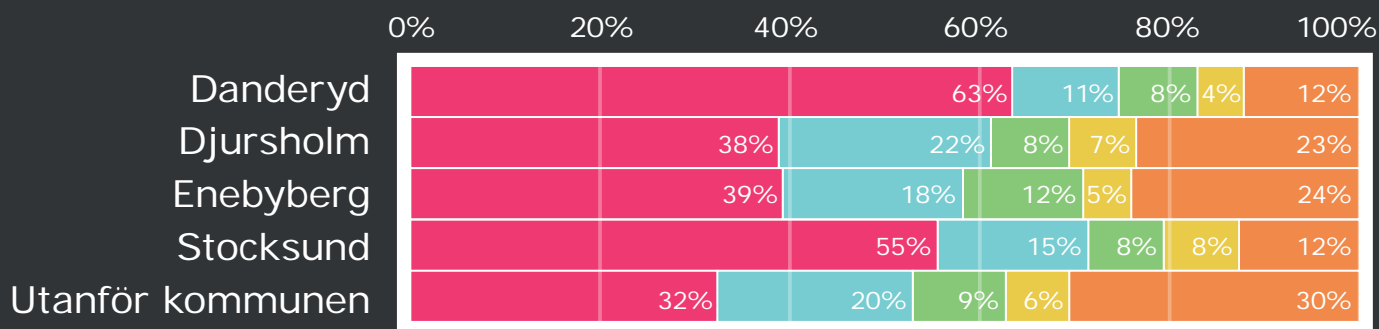
Jag har bott i Danderyd

Det är en jämn fördelning av kvinnor och män som svarat på enkäten. Åldersmässigt står gruppen 45-64 år för 40 procent av enkätsvaren. De flesta som svarat på enkäten har bott i kommunen 10 år eller längre, hela 73 procent uppger detta alternativ. Av de svarande bor de flesta i kommundelen Danderyd (37 procent). Sett till befolkningen i kommundelarna är det en relativt representativ andel svarande från Enebyberg och Stocksund. Danderyd är dock något överrepresenterat, medan Djursholm är underrepresenterat.

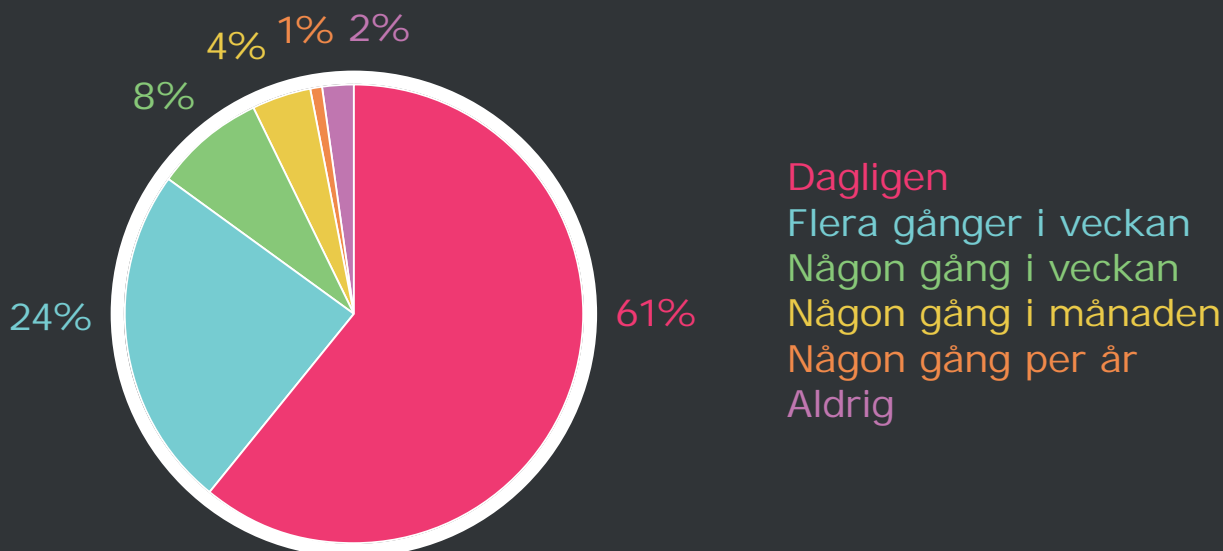
Vad säger enkäten om dagsläget?

Hur ofta påverkas du av buller från E18?

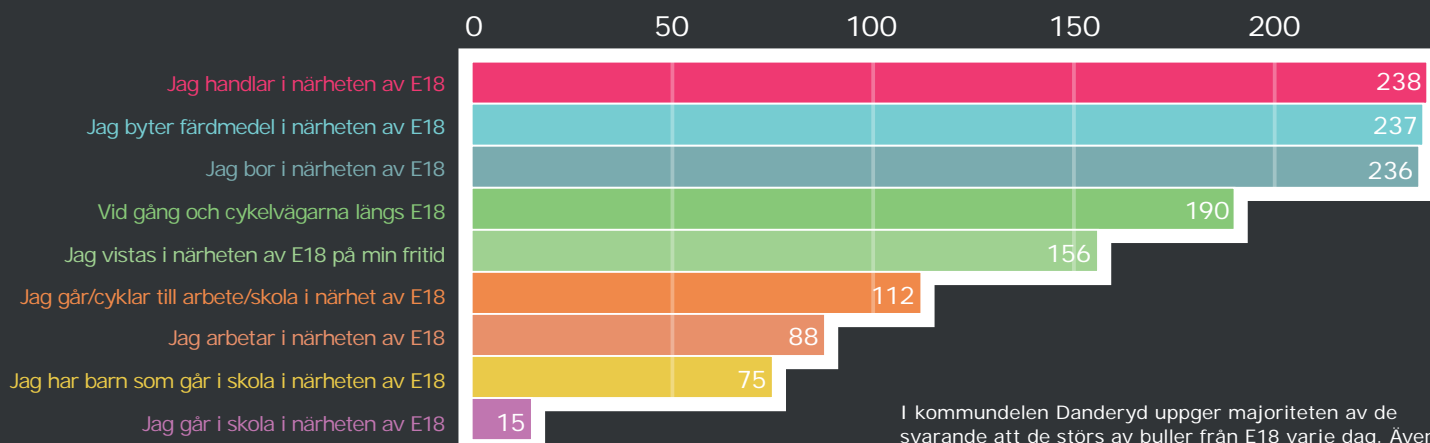

Varje dag Några gånger i veckan Några gånger i månaden En gång i månaden eller mindre Aldrig

Hur ofta vistas du i närheten av E18?

Varför vistas du i närheten av E18?

I kommundelen Danderyd uppger majoriteten av de svarande att de störs av buller från E18 varje dag. Även i de andra kommundelarna uppger en stor andel att det störs av buller från E18. De flesta som svarat på enkäten uppger att de vistas i närheten av E18 dagligen eller flera gånger per vecka. De främsta anledningarna till att de svarande vistas i området är att de handlar, byter färdmedel eller bor i området vid E18.

Förslag och ideér om framtiden

- så kan centrala Danderyd utvecklas

Dialogdeltagarnas förhoppningar och ideér inför ett framtida centrala Danderyd kan sammanfattas i nedanstående punkter:

Lägg E18 i tunnel

Majoriteten av de som deltagit i dialogen är positiva till att lägga större delar av E18 i tunnel. Detta framkommer bland annat i enkäten där de svarande fått värdera sin inställning gentemot tre olika utbyggnadsalternativ om centrala Danderyd. Resultat visar på att man i samtliga kommuner ställer sig mest positiv till alternativet att bygga en tunnel längs en större del av E18 för att minska buller och ge möjligheter att skapa en ny central stadskärna med bostäder, arbetsplatser, mötesplatser, service och kultur. Samma mönster går att se för samtliga åldersgrupper och för både män och kvinnor, vilket visar på en samstämmighet i åsikterna oavsett var i Danderyd man bor eller hur gammal man är. Även deltagarna i referensgruppen har förhoppningar att en större del av E18 kommer läggas i tunnel.

Mer stadsmässighet i centrala Danderyd

På den yta som frigörs av en eventuell tunnelförläggning av E18 föreslås nya bostäder, grönområden och mötesplatser för Danderydsbor i olika åldrar. Dialogdeltagarna efterfrågar mer stadsmässighet i framtidens centrala Danderyd där det ska vara möjligt att äta på restaurang, gå på teater och fika på små caféer. Stadskänslan ska framförallt vara framträdande i området vid Mörby Centrum. Där föreslås till exempel ett centralt torg samt ett "Danderyd High street" med esplanaden Karlavägen som en föregångare.

Områden med olika karaktär och känsla

Dialogdeltagarna föreslår att olika områden i centrala Danderyd får olika karaktär och känsla. Om Mörby Centrum blir ett nav för stadsmässighet och olika urbana verksamheter, kan exempelvis området vid Rinkebyskogen bli ett barn- och familjevänligt bostadsområde. Vid Danderyds sjukhus, som ligger på fördelaktigt avstånd till universitetet, kan exempelvis studentbostäder byggas. Mörby verkstäder och lokstallarna intill E18 kan omvandlas till en attraktiv mötespunkt i kommunen.

Överlag ska det finnas en rik variation på bostadstyper och boendeformer i centrala Danderyd. Kontor och bostäder ska blandas för att skapa levande miljöer som används dygnet alla timmar. Genom att blanda hyresrätter och bostadsrätter kan dynamiska livsmiljöer skapas, där människor från olika generationer och med olika förutsättningar har möjlighet att bo. Detta kan vara ett sätt att göra det möjligt för unga vuxna att bo kvar eller flytta till kommunen.

Det gröna ska alltid finnas närvarande

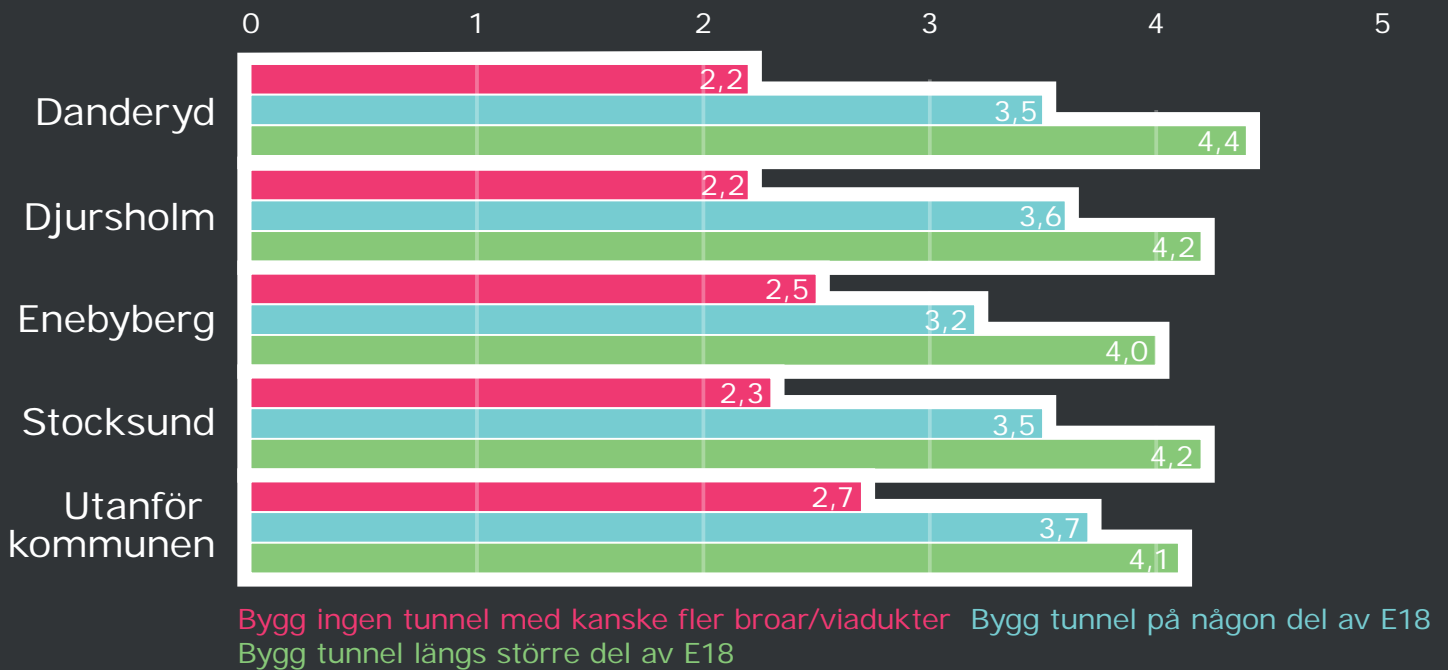
Det gröna har varit en central del av dialogen. När dialogdeltagarna får beskriva framtidens centrala Danderyd med tre ord är "grönt" det överlägset mest förekommande ordet. Kommunens grönområden och naturområden har stora värden för de som bor och verkar i kommunen och är även framträdande i visionen om ett framtida centrala Danderyd.

Vad säger enkäten om framtiden?

Vad tycker du om följande tre möjliga alternativ om utvecklingen av centrala Danderyd?

1 = inte alls viktigt och 5 = mycket viktigt

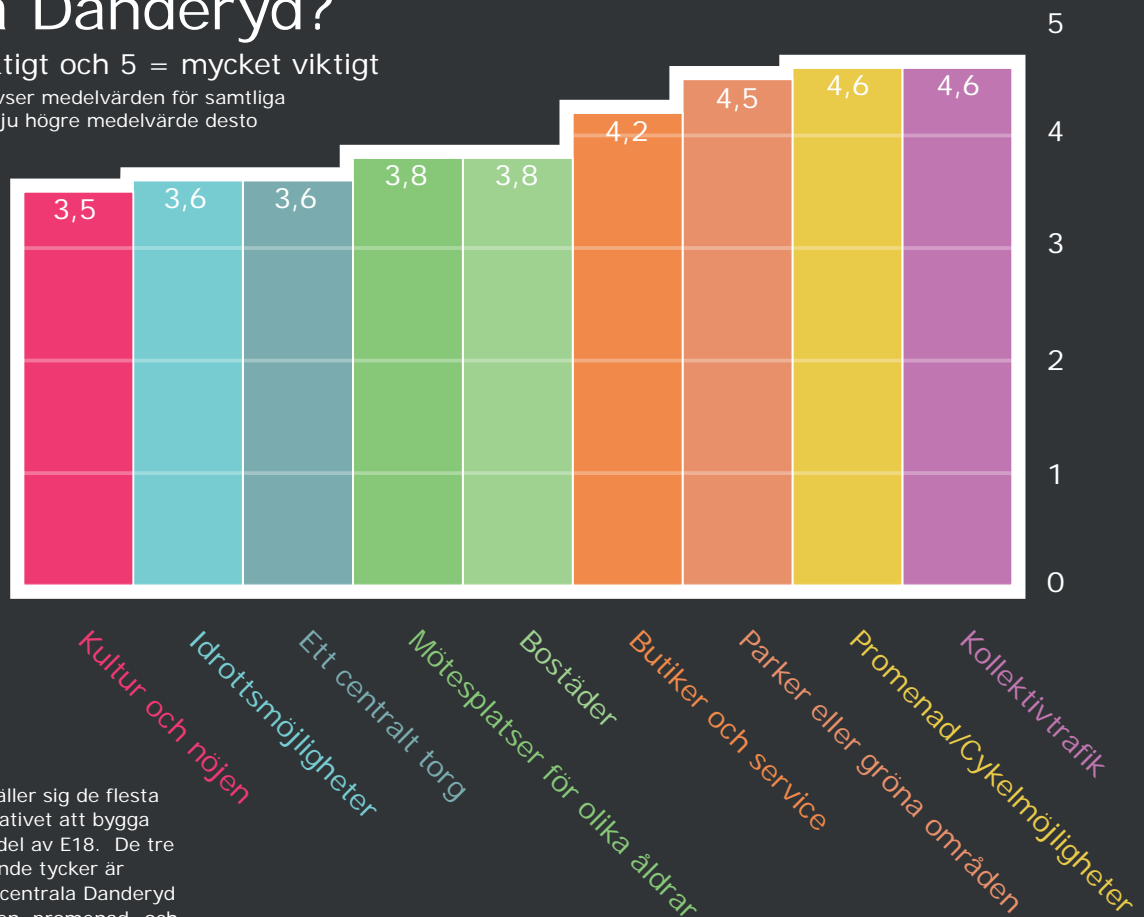
Siffrorna i staplarna avser medelvärden för samtliga svarande av enkäten, uppdelat per kommunal. Ju högre medelvärde desto mer positivt inställd.

Vad är viktigt för dig i framtida centrala Danderyd?

1 = inte alls viktigt och 5 = mycket viktigt

Siffrorna i staplarna avser medelvärden för samtliga svarande av enkäten (ju högre medelvärde desto mer viktigt)

Oavsett kommunal ställer sig de flesta mest positiva till alternativet att bygga tunnel längs en större del av E18. De tre aspekter som de svarande tycker är viktigast i ett framtida centrala Danderyd är parker/gröna områden, promenad- och cykelmöjligheter samt kollektivtrafik.

Dialogdeltagarna har lämnat ett flertal förslag och önskemål om parkytor, men de har också en del tankar om hur det gröna kan finnas närvarande även på andra sätt. Bland annat genom vertikal fasadodling, växtlighet på tak, lummiga stadsgator, gröna alléer eller genom utsmyckade dagvattenanordningar, så kallade biofilter.

NÄR FRAMTIDENS CENTRALA DANDERYD BESKRIVS MED TRE ORD ÄR GRÖNT DET MEST FÖREKOMMANDE ORDET. KÄLLA: ENKÄT OM CENTRALA DANDERYD 2015

Högt ibland och lågt ibland

I dialogen om centrala Danderyd omnämns ofta villastaden för att beskriva kommunens identitet och värde. Många är måna om att bevara känslan av villastaden, samtidigt som det finns ett stort behov av nya bostäder, verksamheter och service. I referensgruppen, som har jobbat med olika scenarier för centrala Danderyd, har det framkommit önskemål att bygga högt ibland och lågt ibland. Den höga bebyggelsen kan framförallt koncentreras till de centrala delarna av utredningsområdet (längs E18) medan bebyggelsen kan plana ut ju längre ut från de centrala delarna man kommer.

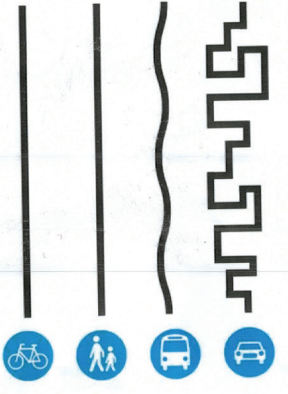
Länka samman med hjälp av hållbara kommunikationer

Kommunikationer har varit en mycket central fråga i dialogen. Av de öppna svaren i enkäten handlar majoriteten om kommunikationer och framförallt behovet av utökade kommunikationsmöjligheter i kommunen. Många anser att tunnelbanan bör förlängas till Täby Centrum och Arninge och att detta möjligtvis skulle kunna minska belastningen på E18 och Roslagsbanan. Dialogdeltagarna är klivna angående Roslagsbanan, där vissa förespråkar en utbyggnad medan andra önskar en minskad belastning på grund av banans bullernivå. Stor fokus har varit på behovet av upprustade gång- och cykelbanor. Vissa föreslår bland annat stora cykelgarage i centrala Danderyd, samt att cykelmöjligheterna in mot Stockholm förbättras. Ett flertal av dialogdeltagarna menar att Danderyd är en kommun där det mesta är utspritt och att E18 delar kommunen i två delar. Förbättrade kommunikationer skulle kunna länka samman kommunen. Förslag som kommit fram är bland annat minibussar som går så ofta att det inte behövs någon tidtabell.

DON'T EVEN THINK OF PARKING HERE.
THANK YOU

Traffic Planning for Liveable Cities

COPEN HAGEN IZÉ

Exempel på bildkollage framtagna av referensgruppen den 9/12 - 2015. Bilderna visar på vilken karaktär som centrala Danderyd skulle kunna ha i framtiden.

Blandning Myresvätter Bostadsrätter Radhus.

1. Område nära Binköbgskojen
Bostadsområde m. "barntänk"
Familjevänligt. Café, service

GÅNGFARTSOMÅDE
Område för gående
Bil och Traktor
Parkering endast på
markerade ställen
P-skiva gäller

Citat från gymnasiedialogen

"Danderyd är en mormorskommun, seriöst – det är bara äldre och barnfamiljer här!"

"Danderyd är en genomfartskommun. Man åker igenom för att komma till Stockholm eller för att komma till Täby. Man stannar bara till för att byta till buss eller tunnelbana."

"Mörby Centrum är inte Danderyd. Danderyd är Djursholm, Stocksund och Danderyds sjukhus."

"Det är mycket buller från E18 men man vänjer sig."

"Danderyd är landet! Mina klasskompisar säger att Norrtälje, där jag kommer ifrån, är Landet men det är Danderyd som är landet. I Norrtälje finns ett centrum med bio och det finns inte här."

"Man kan bygga höga hus men det behöver vara roligare än bara grå."

"Man åker till Täby för att det är modernt. Moderna butiker och biograf."

"Jag vill bo kvar i kommunen i framtiden men vet inte hur jag ska hitta boende."

"Vi kan bygga ett "Seaside Danderyd" vid vattnet och villor över E18. Det kommer dock inte bli billigt, men det skulle kunna vara en morot för de som vill bo här."

Spelplansövning under en av referensgruppens träffar

Frågor att arbeta vidare med

Under dialogen har ett antal utmaningar och frågeställningar identifieras. Dessa bör vara vägledande i ett fortsatt utvecklingsarbete.

Täthet

I dialogen omnämns ofta villastaden för att beskriva kommunens identitet och värde. Samtidigt finns det stora behov av bostäder, kultur, handel och samhällsservice. En viktig fråga som fortsatt bör diskuteras är hur centrala Danderyd kan utvecklas för ett ökat utbud av bostäder och service, samtidigt som kommunens nuvarande identitet inte går förlorad.

Skala

Många som deltagit i dialogen efterfrågar mer stadsmässighet i centrala Danderyd, ofta nämns Södermalm som en förebild. Samtidigt finns synpunkter att den nya bebyggelsen ska harmonisera med resten av Danderyd. Utmaningen ligger i att bygga så att stads-känslan uppnås, samtidigt som ytor för grönska och mötesplatser kan bevaras.

Trafikslag

Kollektivtrafik och bättre villkor för gående och cyklister har varit prioriterade diskussionsämnen i dialogen. Samtidigt är det idag många som åker bil i kommunen. Hur ska hållbara transportsätt ges prioritet i framtidens centrala Danderyd?

Kommuncentrum

Danderyd består i dag av olika centrum i kommundelarna, vilket framhålls som en styrka. Samtidigt finns det önskemål att skapa en målpunkt för service i området vid Mörby Centrum. En viktig förutsättning för att skapa en hållbar utveckling för de lokala centrumen är att det finns goda kommunikationer mellan dem. Hur och var service ska lokaliseras i centrala Danderyd är dock något som bör diskuteras vidare i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Boendeformer

Det finns ett önskemål om blandade bostadsformer som ger möjlighet för människor med olika livssituationer och bakgrund att bosätta sig/bo kvar i Danderyd. Samtidigt finns en oro bland dialogdeltagarna att nybyggnation i Danderyd inte kommer bli billig. I ett fortsatt arbete är det viktigt att lyfta frågan kring hur olika typer av bostäder och i olika prisklasser kan byggas i framtidens Danderyd.

Identitet

Med utvecklingen av centrala Danderyd finns en önskan om att skapa något nytt och spännande som de som bor och verkar i Danderyd kan vara stolta över. Utmaningen ligger i att samtidigt bevara känslan av det befintliga Danderyd som med sitt arv och historia bidrar till trygghet och identitet.

Fortsatt process

Resultatet från dialogen kommer användas som ett viktigt underlag i programmet för en fördjupad översiktsplan som tas fram under våren 2016. De underlag som samlats in från medborgare, politiker, tjänstemän och regionala aktörer kommer att vägas ihop och resultera i ett antal framtidsbilder för centrala Danderyd. Programmet planeras gå på en remiss under sommaren 2016. Efter detta kommer ett politiskt beslut där fullmäktige bestämmer hur kommunen ska gå vidare.

För information om projektet och aktuell status - håll utkik på www.centraladanderyd.se

Ytterligare dokumentation som finns att läsa från dialogen:

Sammanställning från dialogstarten (Bilaga 1)

Sammanfattning av gåturerna (Bilaga 2)

Sammanfattning från öppet samtal (Bilaga 3)

Exempel på genomförda aktiviteter 2015 (Bilaga 4)

Enkäten om centrala Danderyd (Bilaga 5)

Skolornas arbete om centrala Danderyd (Bilaga 6)

Dokumentation från referensgruppsarbetet (Bilaga 7)

Bilagor

Bilaga 1: Sammanställning av dialogstarten för utveckling centrala Danderyd, 9-10 maj

Bilaga 2: Dokumentation gåturer och cykelturer

Bilaga 3: Sammanställning av öppet samtal (open space) 30 maj 2015

Bilaga 4: Exempel på genomförda aktiviteter 2015

Bilaga 5: Enkät om centrala Danderyd

Bilaga 6: Resultatet från dialogaktiviteter med kommunens skolor

Bilaga 7: Sammanställning av referensgruppsträff 1 + 2

